

Герої Великої
Вітчизняної
війни
Уманський
район

Черняховський Іван Данилович - радянський полководець, командувач військами 60-ї армії і 3-го Білоруського фронту. Народився 29 червня 1906 року в селі Оксанино Уманського району Черкаської області, в сім'ї залізничника. Українець. Закінчивши 5 класів школи, пішов шляхом батька, здобувши освіту в залізничному училищі.

У Червоній Армії з 1924 року. З вересня 1924 по жовтень 1925 року Іван Черняховський був курсантом Одеської піхотної школи, в яку направлений по комсомольській путівці Новоросійського окружного комітету комсомолу. Член ВКП(б) з 1928 року. У тому ж році, закінчивши

артилерійську школу в Києві, Іван Черняхівський став командиром взводу. Потім в 1928-1931 роках він проявив себе як фахівець в різних сферах військової діяльності, про що свідчать займані ним посади: командир взводу, начальник топографічного загону полку, помічник командира батареї по політичній частині, командир розвідувальної учбової батареї. Після закінчення в 1936 році Академії механізації і моторизації РСЧА І.Д. Черняхівського призначили начальником штабу, а пізніше - командиром танкового батальйону.

З травня 1938 по липень 1940 року Черняхівський вже командир танкового полку, після цього - заступник командира танкової дивізії, а з березня 1941 року, в 35літньому віці, став командиром 28-ї танкової дивізії Прибалтійського Особливого військового округу, з якою він вступив в бій в червні 1941 року. У Велику Вітчизняну війну командував 28-ою танковою дивізією (у грудні 1941 року вона була переформована в 241-у стрілецьку дивізію), потім 18-м танковим корпусом (червень - липень 1942 року). З липня 1942 року - командував 60-ї армії, з квітня 1944 року - військами Західного фронту, а після його перейменування - 3-го Білоруського фронту (з квітня 1944 року). Війська під командуванням І.Д. Черняхівського успішно діяли в боях на

південному заході від Шяуляю, на Західній Двині, під Сольцами та Новгородом (1941 рік), у Воронежсько-Касторненській операції, Курській битві, при форсуванні річок Десна і Дніпро, в Київській, Житомирсько-Бердичівській, Рівно-Луцькій, Проскурівсько-Чернівецькій, Білоруській, Вільнюській, Каунаській, Мемельській, Гумбінненській і Східно--Пруській операціях.

5 травня 1942 року полковникові Черняховському І.Д. присвоєно військове звання "генерал-майор". 14 лютого 1943 року йому присвоєно звання "генерал-лейтенант", 5 березня 1944 року - "генерал-полковник", 28 червня 1944 року - "генерал армії".

За успішні бойові дії війська, якими командував І.Д. Черняховський, 34 рази зачитувались в наказах Верховного Головнокомандуючого. На двічі Героя Радянського Союзу генерала армії Черняховського І.Д. був готовий наказ про присвоєння йому звання "Маршал Радянського Союзу". Й.В. Сталіну залишалося тільки його підписати, але. не встигли. 18 лютого 1945 року генерал армії Черняховський І.Д. був важко поранений на околиці міста Мельзак (Польща) і того ж дня помер. Похорони генерала армії І.Черняховського відбулися 20 лютого 1945 року у Вільнюсі на центральній площі. У Москві цього дня прогрімлі двадцять чотири залпи із ста двадцяти чотирьох гармат. До

речі, з серпня 1943 року Москва салютувала в ознаменування перемог радянської зброї 363 рази, з них 33 - на честь досягнень військ під керівництвом молодого і талановитого генерала. 34-й залп виявився останнім, але Черняховський його вже не почув.

Звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна і медалі "Золота Зірка" (№ 1922) генерал-лейтенантові Черняховському Івану Даниловичеві присвоєно Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 жовтня 1943 року за високі організаторські здібності при форсуванні Дніпра і проявлений особистий героїзм. Другою медаллю "Золота Зірка" генерал армії Черняховський Іван Данилович удостоєний Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29 липня 1944 року.

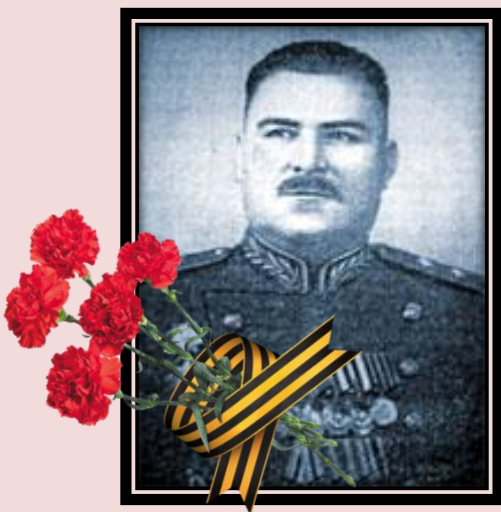
Нагороджений орденом Леніна (17.10.1943), 4 орденами Червоного Прапора (16.01.1942, 03.05.1942, 04.02.1943, 03.11.1944), 2 орденами Суворова 1-го ступеню (08.02.1943, 11.09.1943), орденами Кутузова 1-го ступеню (29.05.1944), Богдана Хмельницького 1-го ступеню (10.01.1944), медалями. На знак визнання заслуг генерала армії І.Д. Черняховського в звільненні Литовської РСР від німецько-фашистських загарбників у Вільнюсі йому був споруджений пам'ятник.

Місто Інстербург Калінінградської області перейменоване в Черняховськ.

У 1992 році прах І.Д.Черняховського, похороненого в центрі литовської столиці, був перевезений з міста Вільнюса і перезахоронений в Москві на Новодевічому кладовищі. Демонтований владою Вільнюса пам'ятник І.Д.Черняховському роботи народного художника СРСР скульптора Н.В.Томського був перевезений в місто Воронеж, яке в кінці 1942 року обороняла, а в січні 1943 року звільняла 60-а армія під командуванням І.Д.Черняховського. На батьківщині двічі Героя Радянського Союзу І.Д.Черняховського встановлений бронзовий бюст, він був навіки зарахований до списків Київського військового училища. У місті-герої Одесі ім'ям полководця названа вулиця, на початку якої споруджений пам'ятник І.Д.Черняховському.

Ім'ям Героя названа площа і вулиця у Воронежі, вулиці - в Москві, Курську, Краснодарі, Вітебську, Житомирі і інших містах.

Дерев'яно Кузьма Миколайович (14 листопада 1904 - 30 грудня 1954, Москва) - генерал-лейтенант, один з небагатьох генералів, нагороджених всіма трьома орденами імені видатних полководців, - Суворова, Кутузова і Богдана Хмельницького. Кавалер Ордена Леніна і Бойового Червоного Прапора. Також нагороджений американським орденом «За заслуги» і двома угорськими орденами. Під час Великої Вітчизняної Війни - начальник штабу декількох армій (53-ї, 57-ї, 4-ї гвардійської). Брав участь в Курській битві, в битві за Дніпро. Вніс значний внесок у успішне завершення Корсунь-Шевченківської операції. Його штаб організував розгром противника в Ясько-Кишинівській операції. Брав участь в звільненні Будапешта і Відня. У 1945 році підписав від Радянського Союзу Акт капітуляції Японії. Герою України (звання

присвоєно посмертно указом від 7 травня 2007 року).

Народився Кузьма Дерев'янка 14 листопада 1904 року в селі Косенівка Уманського району Черкаської області . З трьох до дев'яти років жив на Вологодчині (Великий Устюг), куди заслали в 1907 році батька за участь в революційних подіях. Закінчив церковно-приходську школу, декілька класів гімназії, мав великий трудовий стаж (каменотес, різноробочий, орач).

З 1922 року - в Червоній Армії, де здобув основну освіту: Київська, а потім Харківська військові школи, через 10 років - військова академія. У Харківській школі військових старшин Кузьма Дерев'янка зацікавився японською мовою і до випуску з школи вже говорив і писав нею. У 1933 році, вступаючи до Військової академії ім. М. В. Фрунзе, він вибрав для вивчення англійську і японську мови.

Будучи в 1936 році всього лише капітаном, на початок війни з Німеччиною К.Дерев'янка висувався по службі, виконуючи ряд відповідальних спеціальних доручень. У 1936-38 рр. капітан Дерев'янка виконував секретну операцію по постачанню зброєю китайських військ, що воювали з японцями, за яку отримав орден Леніна, вручений йому в Кремлі особисто «всесоюзним старостою» М. І. Калініним.

Під час радянсько-фінської війни (1939-

1940) доброволець майор К. Дерев'янка - начальник штабу Окремої лижної бригади. Це був розвідувально-диверсійний підрозділ, сформований в основному із студентів Ленінградського інституту фізкультури ім. Лесгафта. Сам Дерев'янка займався не тільки плануванням. Коли лижний загін майстра спорту В.Мягкова (нагороджений посмертно - Герой Радянського Союзу) потрапив в засідку фінів і був розгромлений, Дерев'янка на чолі іншого загону виніс поранених і загиблих. За фінську війну Дерев'янка нагороджений орденом Червоної Зірки і поза чергою став полковником.

3 серпня 1940 року К. Дерев'янка - заступник начальника розвід відділу Прибалтійського особливого військового округу. У січні-березні 1941 року він виконував особливе завдання в Східній Пруссії, а з 27 червня 1941 року - начальник розвід відділу штабу Північно-західного фронту. У цій якості він в серпні 1941 року очолив рейд в тил німецьких військ, в ході якого з концтабору під Старою Руською було звільнено близько двох тисяч полонених червоноармійців, багато хто з них поповнив війська фронту.

4 травня 1942 року Дерев'янка призначений начальником штабу 53-ої армії Північно-західного фронту і нагороджений орденом Червоної Зірки. Одночасно йому присвоєно звання генерала (за поданням

комфронту М. Ф. Ватутіна і замначгенштабу О. М. Василевського). 19 квітня 1945 року - він вже генерал-лейтенант.

Закінчив війну на Заході генерал Дерев'янку начальником штабу 4-ої гвардійської армії 3-го Українського фронту (командарм - генерал-лейтенант Захватаєв Н. Д.). Якийсь час представляв СРСР в Союзній Раді в Австрії. У зв'язку з майбутньою війною з Японією був переведений на Далекий Схід на аналогічну посаду в 35-у армію. Але в серпні в м. Чита отримав наказ залишити поїзд і прибути в ставку головному радянськими військами на Далекому Сході маршала Василевського. Там йому була вручена телеграма Сталіна і начальника генерального штабу Антонова про призначення представником Головного командування радянських військ на Далекому Сході при штабі Макартура.

25 серпня з Владивостока Дерев'янку вилетів на Філіппіни, де в Манілі дислокувався штаб американських збройних сил на Тихому океані. Вже в Манілі 27 серпня Дерев'янку отримав телеграмою наказ про те, що перепідпорядкований Ставці Верховного головнокомандування з повноваженням підписання Акту про беззастережну капітуляцію Японії від імені Радянського Верховного головнокомандування. 30 серпня разом з Макартуром і представниками крайн-союзників Дерев'янку прибув до Японії, а 2

вересня 1945 року взяв участь в церемонії підписання акту про капітуляцію.

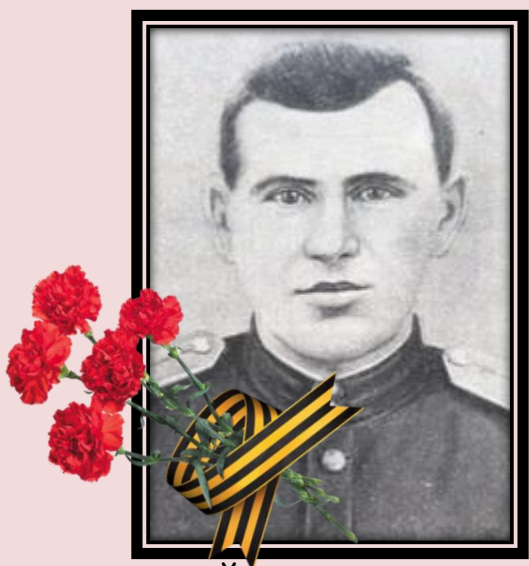
Після цього, за дорученням керівництва країни, з величезною небезпекою для здоров'я генерал кілька разів відвідує міста Хіросіма і Нагасаки, піддані американському атомному бомбардуванню. Склавши про побачений детальний звіт, він разом з альбомом фотографій представив його в Генштаб, а потім особисто Сталіну при доповіді 30 вересня 1945 року. Сам Дерев'янку згадує:

Сталін поцікавився наслідками вибухів атомних бомб. До відповіді я був готовий, оскільки встиг відвідати постраждалі міста і бачив все своїми очима. Передав я Сталіну і альбом своїх фотографій, на яких були відображені руйнування. Наступного дня мене повідомили, що доповідь в Політбюро схвалена і що моя робота в Японії отримала позитивну оцінку. Український біограф генерала, доктор історичних наук В. Шевченко, стверджує, що матеріали К. Дерев'янку про атомне бомбардування були використані для активізації розробки радянської атомної зброї.

Надалі Дерев'янку був призначений представником СРСР в створеному в грудні 1945 року Союзній Раді по Японії з місцеперебуванням в Токіо (головою якого був призначений головнокомандуючий окупаційними силами союзників генерал Макартур).

Союзна Рада припинила своє існування в 1951 році із-за розбіжностей СРСР і США по Сан-Франциському мирному договору. К. М. Дерев'янку перевели до Москви, де він працював у військовій академії начальником кафедри збройних сил іноземних держав, а потім начальником управління інформації Головного розвідуправління (ГРУ) Генштабу.

Унаслідок радіоактивного опромінювання, що мало місце під час відвідин Хіросіми і Нагасакі, здоров'я К. Дерев'янку серйозно погіршало і, після тривалої і важкої хвороби, 30 грудня 1954 року він помер від раку. Похований Кузьма Миколайович Дерев'янку 3 січня 1955 року на Новодевічому кладовищі в Москві.

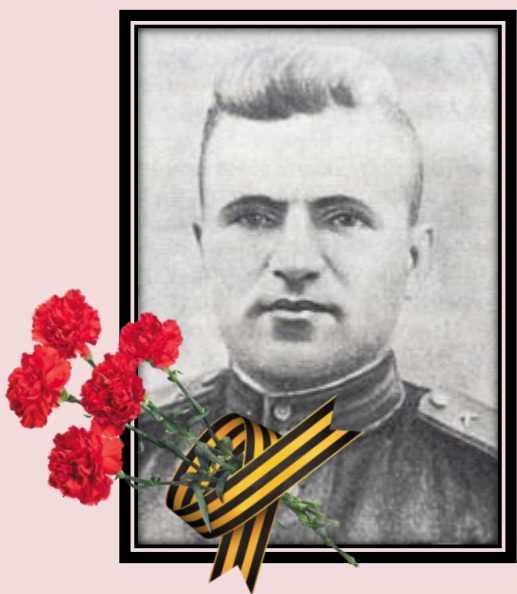

Зеленюк Йосип Павлович - командир вогневого взводу 530-го винищувально-протитанкового артилерійського полку (28-а армія, 1-й Український фронт), лейтенант. Народився 29 грудня 1914 року в селі Кочержинці Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Член ВКП(б) з 1944 року. У 1932 році закінчив Городищенський сільськогосподарський технікум. Працював агрономом-садівником в Абхазії, потім - в Уманському районі Черкаської області.

У Червоній Армії з червня 1941 року. У діючій армії з липня 1942 року. У 1943 році закінчив Харківське училище протитанкової артилерії. Лейтенант Зеленюк особливо відзначився в боях під Берліном. 30 квітня 1945 року полк виконував завдання по утриманню вузла доріг в районі населеного

пункту Куммерсдорф (40 км на південь від Берліна). Противник, що рвався на захід через Куммерсдорф, атакував ділянку, яку обороняв артилерійський полк. Значно ускладнювала положення артилеристів відсутність піхоти. У важкі хвилини бою артилеристам доводилося братися за автомати і ручні гранати. У цьому запеклому бою стояв на смерть лейтенант Зеленюк. Артилеристи взводу під його командуванням знищили три бронетранспортери, одну самохідну артилерійську установку, легкову автомашину і до ста двадцяти ворожих солдатів і офіцерів. Залишившись один біля гармати, протягом години вів бій. Коли закінчилися снаряди і патрони, Й.П. Зеленюк підпустив ворогів до гармати і підірвав себе разом з дванадцятьма гітлерівцями протитанковою гранатою. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 червня 1945 року за зразкове виконання завдань командування і проявлені при цьому мужність і героїзм, лейтенантові Зеленюку Йосипу Павловичу посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна, Вітчизняної війни 1-го ступеня, Червоної Зірки. Похований в містечку Трасс-Махнов. У 1949 році останки Героя були перенесені на братське кладовище в населеному пункті Глазов під Берліном. На батьківщині Й.П. Зеленюку споруджений гранітний пам'ятник.

Корчак Йосип Павлович - начальник штабу 1036-го артилерійського полку (161-а стрілецька дивізія, 40-а армія, Воронежський фронт), майор. Народився 8 листопада 1914 року в селі Гродзево Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Член ВКП(б) з 1940 року. Закінчив 3 курси кооперативного технікуму в Умані. Працював товарознавцем-економістом.

У Червоній Армії з 1936 року. Закінчив Ленінградське артилерійське училище в 1939 році. Учасник визвольного походу у Західну Україну 1939 року і радянсько-фінляндської війни 1939-40 років. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. Воював на Західному, Південному, Воронежському фронтах. Майор Корчак в ніч на 25 вересня 1943 року в районі села Малий Букрин

(Миронівський район Київської області) організував переправу через Дніпро на підручних засобах п'яти батарей полку, управляв вогнем цих батарей, забезпечуючи переправу головних сил полку. Малий Букрин був узятий. 12 жовтня в боях за розширення плацдарму артилеристи підтримували наступ стрілецьких підрозділів дивізії. Майор Корчак підповз до переднього краю оборони гітлерівців і звідти по рації корегував вогонь своїх батарей. Противник виявив наглядний пункт і відкрив по ньому вогонь. Потім пішла піхота. Декілька бійців на чолі з майором стояли на смерть. Коли закінчились патрони і гранати, а противник підходив все ближче, майор Корчак по рації дав артилеристам команду накрити вогнем наглядний пункт. Він викликав вогонь на себе. Загинув в бою 13 жовтня 1943 року.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 24 грудня 1943 року за мужність, відвагу і героїзм, проявлені в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками, майорові Корчаку Йосипу Павловичеві посмертно присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Нагороджений орденами Леніна, Червоного Прапора. Похований в рідному селі. Вулиця в селі Малий Букрин носить ім'я Героя, там же встановлена меморіальна дошка.

Левченко Дорофій Тимофійович - командир роти 119-го стрілецького полку 40-ої стрілецької дивізії 39-го стрілецького корпусу 1-ої Приморської армії Далекосхідного Червонопрапорного фронту, старший лейтенант. Народився 25 жовтня 1911 року в селі Посухівка Уманського району Черкаської області України, в селянській сім'ї. Українець. Член ВКП(б) з 1932 року. Освіта неповна середня. Працював пастухом. У 1928 році переїхав в Забайкалля. Там закінчив школу ФЗУ. Працював слюсарем в залізничних майстернях міста Улан-Уде.

У Червоній Армії з 1931 року. Служив Левченко на Далекому Сході. Там став молодшим командиром. У 1935 році закінчив Омську військову піхотну школу. Після училища повернувся на Далекий Схід і був

призначений командиром взводу, потім роти. Учасник боїв біля озера Хасан (29 липня - 11 серпня 1938 року).

31 липня 1938 року після короткої артпідготовки японці атакували висоти Безіменну і Заозерну в районі озера Хасан і захопили їх. Першими прийняли бій з самураями радянські прикордонники. Вони розстрілювали ворожих солдатів з гвинтівок і кулеметів, закидали гранатами, але і самі зазнали втрат. Після відбиття 3-ої атаки в строю з 11 прикордонників залишилося 7. Старший лейтенант Левченко першим прийшов на допомогу прикордонникам. Досягнувши сопки Безіменної, рота за наказом командира з ходу вступила в бій. Спільною атакою вони очистили сопку від японців, хоч на кожного радянського бійця припадало до 20 самураїв.

Вороги кілька разів робили атаки на сопку, але радянські воїни стояли на смерть. Старший лейтенант Левченко отримав декілька поранень, але продовжував командувати ротою, тричі водив бійців в контратаки, подаючи їм приклад безстрашності. Опинившись під час однієї рукопашної сутички в оточенні 7 японських солдатів, Левченко сміливо вступив з ними в бій і вийшов переможцем. Рота Дорофія Левченка не поступилася ворогові жодної п'яді радянської землі.

Указом Президії Верховної Ради СРСР

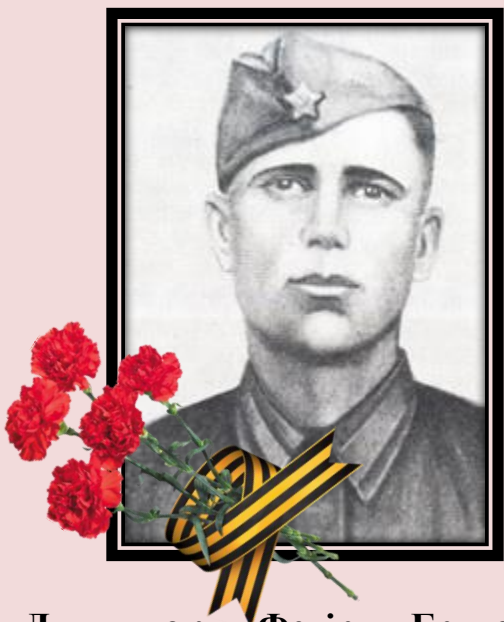
від 25 жовтня 1938 року за героїзм і мужність, проявлені в боях з японськими мілітаристами, старшому лейтенантові Левченко Дорофію Тимофійовичу було присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна, а після установи знаку особливої відмінності йому була вручена медаль "Золота Зірка" № 90.

Після боїв біля озера Хасан капітан Левченко якийсь час командував батальйоном. У жовтні 1939 року він став слухачем Військової академії імені М.В.Фрунзе.

Велику Вітчизняну війну він зустрів у військах, на західній межі СРСР, де стажувався на посаді командира стрілецького полку. Виводячи полк з оточення, відважний офіцер загинув в серпні 1941 року поблизу села Новосілки Осиповічського району Могильовської області в Білорусії. Після війни прах Д.Т. Левченко перезахоронено в селі Свіслоч Осиповічського району на пагорбі Слави. Нагороджений орденом Леніна.

Наказом Міністра Оборони СРСР Герой Радянського Союзу Д.Т.Левченко навіки зарахований до списків Омського вищого загальновійськового командного училища. У селі Свіслоч, де похований Герой, на вулиці, що носить його ім'я, встановлений обеліск.

Литвинюк Федір Григорович - помічник командира взводу 529-го стрілецького полку (163-а стрілецька дивізія, 38-а армія, Воронежський фронт), старший сержант. Народився в 1910 році в селі Рижавка Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Член ВКП(б) з 1943 року. Освіта початкова. Жив і працював на станції Ружіно Лісозаводської міськради Приморського краю слюсарем локомотивного депо.

У Червоній Армії в 1932-34 і з 1941 року. У боях Великої Вітчизняної війни з листопада 1941 року. Пробивався крізь кільце оточення, воював під Курськом і Білгородом, брав участь у форсуванні річок Сейм, Десна, Сула. Чотири рази поранений.

Старший сержант Литвинюк на чолі одного з відділень взводу 16 вересня 1943 року першим увірвався в місто Ромни (Сумська область). 1 жовтня 1943 року, виконуючи обов'язки партійного організатора штурмової посиленої групи, в числі перших під вогнем противника переправився через Дніпро на північ від Києва. У бою 2 жовтня замінив пораненого командира взводу і, коли була узята перша траншея, наказав переобладнати вогняні позиції. Ворог почав кулеметний і мінометний обстріл, а потім силами до роти пішов в атаку. Взвод відбив декілька контратак противника. У критичний момент бою старший сержант Литвинюк підняв бійців в атаку. У цьому бою він знищив більше двох десятків солдатів противника. Гітлерівці не витримали рукопашної і почали відступати. Переслідуючи їх, солдати Литвинюка захопили другу траншею. У цій атаці парторг був поранений, але не покинув поле бою і продовжував керувати штурмовою групою.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 січня 1944 року за мужність, відвагу і героїзм, проявлені в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками, старшому сержантові **Литвинюку Федору Григоровичу** присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Нагороджений орденами Леніна і Червоної Зірки. Помер від ран 6 лютого 1944 року. Похований в селі Яблунівка

Білоцерківського району Київської області.
Перезахоронений в місті Біла Церква. Ім'ям
Героя названа вулиця в селі Ружіно
Лісозаводської міськради Приморського краю,
на будинку № 2 цієї вулиці встановлена
меморіальна дошка.

Лобода Тимофій Тимофійович - помічник начальника штабу по розвідці 705-го стрілецького полку (121-а стрілецька дивізія, 60-а армія, Центральний фронт), капітан. Народився 10 липня 1922 року в селі Оксанино Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Член ВКП(б) з червня 1943 року. Закінчив середню школу в 1940 році.

У Червоній Армії з 1940 року. Закінчив в 1941 році Краснодарське стрілецько-кулеметне училище. У боях Великої Вітчизняної війни з серпня 1941 року. Брав участь в боях під Ростовом-на-Дону, Таганрогом. У лютому 1942 року призначений заступником командира роти протитанкових рушниць, а в липні того ж року - заступником командира стрілецького батальйону. З лютого

1943 року - помічник начальника штабу по розвідці. Сім разів був поранений.

Капітан Лобода 27 вересня 1943 року разом з взводом розвідки при допомозі партизан непомітно переправився через Дніпро в районі села Ясногородка (район Вишгорода Київської області) і проник в тил противника. Викликав там паніку, що дозволило сусіднім підрозділам успішно форсувати річку і закріпитися на плацдармі.

Повторно полк форсувало Дніпро в районі села Казаровичі . Батальйони зуміли захопити острів навпроти села, а неодноразові спроби захопити плацдарм з ходу були безуспішні. З висоти 110,5, розташованої у вигині Дніпра, гітлерівці вели прицільний вогонь уздовж річки і по острову. Капітан Лобода на чолі взводу розвідки проник в тил ворога, зняв бойову охорону противника і раптово атакував гітлерівців. Взвод оволодів висотою. Фашисти зробили спробу відбити висоту. Відбивши шість контратак, капітан Лобода разом з взводом утримував захоплені позиції дві доби до підходу головних сил полку. У критичний момент бою підняв бійців в атаку. У цьому бою проявив мужність і стійкість, особисто знищив декілька і полонив шістьох гітлерівців.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 17 жовтня 1943 року за зразкове виконання завдань командування і проявлені при цьому мужність і героїзм, капітан Лобода Тимофій

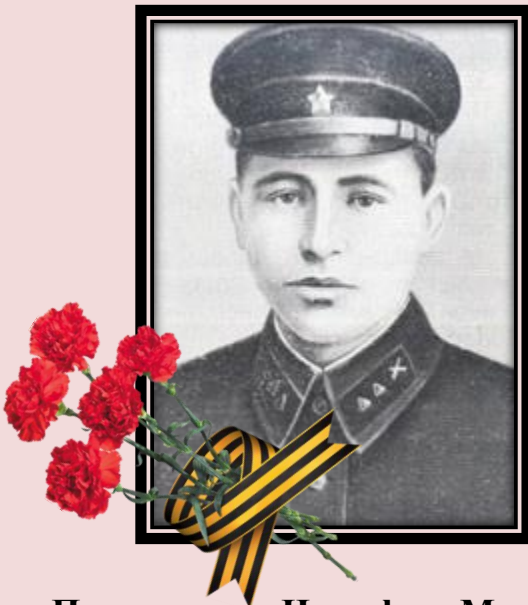

Тимофійович удостоєний звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна і медалі "Золота Зірка" (№ 2777).

У 1947 році закінчив Військову академію імені М.В. Фрунзе, в 1954 році - військово-історичний факультет цієї ж академії. До 1960 року був викладачем Військової артилерійської академії, потім начальником стройового відділу академії. 3 грудня 1968 року полковник Лобода - у відставці. Проживав у Харкові, помер 10 лютого 1994р., похований у Твері.

Нагороджений орденами Леніна, Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступеня, двома орденами Червоної Зірки, медалями.

Пархоменко Никифор Михайлович - командир відділення розвідки 122-го гвардійського артилерійського полку (51-а гвардійська стрілецька дивізія, 6-а гвардійська армія, 1-й Прибалтійський фронт), гвардії старший сержант. Народився 26 грудня 1919 року в селі Косенівка Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Закінчив 7 класів. Член ВКП(б) з 1942 року. Працював бухгалтером в колгоспі.

У Червоній Армії з 1939 року. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. Старший сержант Пархоменко в боях за село Сиротіно (Шумилінський район Вітебської області) 22 червня 1944 року впритул підібрався до ворожих позицій і звідти корегував вогонь артилерії. По його корегуванню було знищено три важкі гармати

з розрахунками, скупчення ворожої піхоти і дві штабні машини противника.

Через декілька днів полк, переслідуючи ворога, вийшов до Західної Двіни. 25 червня 1944 року Пархоменко на плоту непомітно переплив річку біля села Балбече (Бешенковичський район Вітебської області) і викликав по радіо вогонь по скупченнях ворожих військ. За ніч радянські артилеристи завдали відчутного удару по ворогові. Це дало можливість дивізії успішно форсувати річку.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 22 липня 1944 року за мужність, відвагу і героїзм, проявлені в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками, гвардії старшому сержантові Пархоменко Никифору Михайловичу присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

15 липня 1944 року в районі міста Зарасай (Литва) Пархоменко виконував чергове завдання по корегуванню вогню артилерії, але був виявлений противником. Відбиваючи атаку, він отримав смертельне поранення. Похований в місті Зарасай. Ім'ям Героя названі школа і вулиця в селі Танське Уманського району, вулиця в місті Умань Черкаської області.

Нагороджений орденами Леніна, Слави 3-го ступеня, двома медалями «За відвагу», медаллю «За оборону Сталінграду».

Перевертнюк Єфрем Климович - командир стрілецького взводу 16-ої гвардійської механізованої бригади (6-й гвардійський механізований корпус, 4-а гвардійська танкова армія, 1-й Український фронт), гвардії лейтенант. Народився 15 травня 1915 року в селі Степківка Уманського району Черкаської області, в сім'ї селянина. Українець. Закінчив 5 класів. Працював агентом районного фінансового відділу, каменярем на Донецькому металургійному заводі.

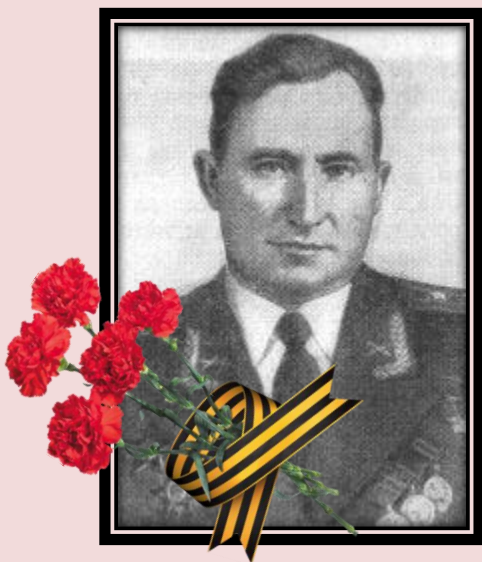
У Червоній Армії в 1937-40 і з 1941 року. На фронті у Велику Вітчизняну війну з листопада 1941 року. Воював під Миколаєвом, захищав Москву, звільняв Калугу. Закінчив курси молодших лейтенантів в 1943 році.

Стрілецький взвод під командуванням гвардії лейтенанта Перевертнюка у складі передового загону на понтонах в ніч на 25 січня 1945 року першим форсував Одер в районі міста Штейнау (Сьцинава, Польща), сходив вступив в рукопашний бій і на правому березі річки захопив першу ворожу траншею. Удосвіта противник перейшов в контратаку. Взвод знищив шістдесят гітлерівських солдатів і офіцерів та утримував захоплений рубіж до підходу підкріплення. В ході бою з двадцяти семи бійців взводу в живих залишилося тільки четверо. Гвардії лейтенант Перевертнюк був поранений, але не покинув поле бою.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 квітня 1945 року за мужність, відвагу і героїзм, проявлені в боротьбі з німецько-фашистськими загарбниками, гвардії лейтенанту Перевертнюку Єфрему Климовичу присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна і медалі «Золота Зірка» (№ 4794).

З 1946 року старший лейтенант Перевертнюк - в запасі. Працював головою колгоспу. Жив в селі Степківка. Помер 17 грудня 1980 року. Похований в рідному селі. Нагороджений орденами Леніна, Олександра Невського, Червоної Зірки, медалями.

Садовський Юрій Володимирович - офіцер розвідки 530-го окремого винищувально-протитанкового артилерійського полку 28-ої армії 1-го Українського фронту, капітан. Народився 7 квітня 1920 року в селі Кочержинці Уманського району Черкаської області України, в сім'ї педагогів. Українець. Член ВКП(б) з 1943 року. У 1937 році закінчив 10 класів в столиці України місті Києві, а потім до 1939 року працював слюсарем в майстерні спортивного товариства «Темп».

У Червоній Армії з серпня 1939 року. У 1941 році закінчив Тбіліське гірничо-артилерійське училище. Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року, в діючій армії - з вересня 1942 року. Бився з ворогом на Південному фронті в окремому

артилерійському дивізіоні 79-ої стрілецької бригади, а з червня 1943 року - в 530-му окремому винищувально-протитанковому артилерійському полку.

Брав участь в боях на південь від Сталінграду, звільняв міста Батайськ і Ростов-на-Дону. У вересні 1943 року в районі міста Маріуполя Ю.В. Садовський на чолі роти курсантів і двох протитанкових батарей перерізав шосе, по якому відступала гітлерівська колона. У короткому і рішучому бою ворог був розгромлений.

У 1944 році, у складі військ 4-го Українського фронту звільняв Крим, Білорусію, Україну. Офіцер Юрій Садовський особливо відзначився в боях по ліквідації оточеного угруповання противника 29-30 квітня 1945 року в районі Куммерсдорфа, розташованого на південь від столиці гітлерівської Німеччини міста Берліна.

Капітан Садовський Ю.В. зі своїми розвідниками прийняв на себе удар контратакуючого противника, давши можливість артилерійським батареям полку зайняти бойові позиції, розвернутися і відкрити вогонь. Замінивши навідника, Ю.В. Садовський особисто підбив два танки і бронетранспортер, а вночі з двома розвідниками пробрався в розташування ворога, захопив ворожий танк, відкрив вогонь з нього по противникові, сіючи в його рядах паніку.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 27 червня 1945 року за зразкове виконання завдань командування і проявлену мужність і героїзм в боях з німецько-фашистськими загарбниками капітанові **Садовському Юрію Володимировичу** присвоєно звання Героя Радянського Союзу з врученням ордена Леніна і медалі «Золота Зірка» (№ 8731).

Після війни відважний офіцер-артилерист продовжував службу в армії. У 1958 році він закінчив Військово-артилерійську командну академію, а в 1961 році - Вищі артилерійські академічні курси. Був начальником військової кафедри Горківського інженерно-будівельного інституту (ГІБІ). З 1975 року полковник Садовський Ю.В. - в запасі, а потім у відставці.

З 1967 року жив в місті Горькому, перейменованому в 1991 році у Нижній Новгород. До виходу на заслужений відпочинок працював в ГІБІ - начальником курсу цивільної оборони. Активно брав участь у військово-патріотичному вихованні молоді, був членом районної і міської громадських організацій ветеранів війни, праці і Озброєних Сил. Помер 27 січня 2006 року. Похований в Нижньому Новгороді на кладовищі "Мар'їна Роца".

Нагороджений орденом Леніна (27.06.45), орденами Олександра Невського (№ 20218 від 04.02.45), Вітчизняної війни 1-го

(06.04.85) і 2-го (20.08.44) ступеня, Червоної Зірки (05.11.54), «За службу Батьківщині в Збройних Силах СРСР» 3-го ступеня (№ 7973 від 30.04.75), медалями. Удостоєний звання «Почесний громадянин Нижньогородської області».

Тященко Гаврило Єлизарович - санітар санітарного взводу 384-го окремого батальйону морської піхоти Одеської військово-морської бази Чорноморського флоту, матрос. Народився 3 квітня 1912 в селі Вільшана-Слобідка Уманського району. Закінчив 5 класів і медичне училище в місті Київ.

У Військово-морському флоті з 1941 року, призваний Тбіліським міськвійськоматом Грузинської РСР. Закінчив курси військових фельдшерів. У боях Великої Вітчизняної війни з серпня 1941 року. У 1941 і 1942 року брав участь в боях за місто Керч. У серпні 1942 року обороняв місто Новоросійськ. Був поранений, потім знов повернувся на фронт.

У квітні 1943 року матрос Тященко був

направлений на посаду санітара в сформований 384-й окремий батальйон морської піхоти Чорноморського флоту.

Осіною 1943 року як санітар брав участь в десантних операціях в містах Азовського побережжя: Таганрог, Маріуполь і Осипенко (Бердянськ). Потім були бої на Кінбурнській косі, звільнення селищ Херсонської області Олександрівка, Богоявленське (Жовтневе) і Широка Балка.

У другій половині березня 1944 року війська 28-ої армії почали бої по звільненню міста Миколаєва. Щоб полегшити фронтальний удар тих, що наступають, було вирішено висадити в порт Миколаєва десант. З складу 384-го окремого батальйону морської піхоти виділили групу десантників під командуванням старшого лейтенанта Костянтина Ольшанського. До неї увійшли 55 моряків, 2 зв'язківці з штабу армії і 10 саперів. Провідником пішов місцевий рибак Андреев. Як санітар загону був відібраний матрос Тященко.

Дві доби загін вів кровопролитні бої, відбив 18 запеклих атак противника, знищивши при цьому до 700 солдатів і офіцерів ворога. Під час останньої атаки фашисти застосували танки-вогнемети і отруйливі речовини. Але ніщо не змогло зломити опір десантників, примусити їх скласти зброю. Вони з честю виконали бойове завдання.

28 березня 1944 року радянські війська звільнили Миколаїв. Коли наступаючі увірвалися в порт, перед ними постала картина побоїща, що відбулося тут: зруйновані снарядами обгорілі будівлі, більше 700 трупів фашистських солдатів і офіцерів валялися довкруги, сморідно чадило пожарище. З розвалин контори порту вийшли ті, 6 десантників, що ледве трималися на ногах, ще 2-х відправили до госпіталю. У розвалинах контори знайшли ще четверо живих десантників, які померли від ран цього ж дня. Героїчно загинули всі офіцери, всі старшини, сержанти і багато червонофлотців. Героїчний загинув і матрос Г.Є.Тященко. Похований в братській могилі в місті Миколаїв в сквері 68-ми десантників.

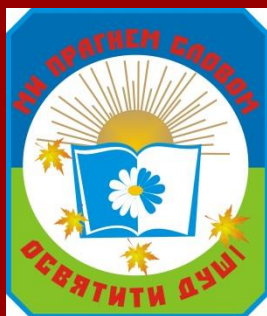
Звістка про їх подвиг рознеслася по всій армії, по всій країні. Верховний Головнокомандуючий наказав всіх учасників десанту представити до звання Героя Радянського Союзу.

Указом Президії Верховної Ради СРСР від 20 квітня 1945 року за зразкове виконання бойових завдань командування на фронті боротьби з німецькими загарбниками і проявлені при цьому відвагу і героїство матросові **Тященко Гаврилу Єлизаровичу** було присвоєно звання Героя Радянського Союзу (посмертно). Нагороджений орденом Леніна.

Їх ім'ям названа вулиця міста, відкритий

Народний музей бойової слави моряків-десантників. У Миколаєві в сквері імені 68-ми десантників встановлений пам'ятник. У селищі Жовтневому на березі Бузького лиману, звідки йшли на завдання десантники, встановлена меморіальна гранітна глиба з пам'ятним написом.

Уманська районна центральна бібліотека
м. Умань, вул. Залізняка, 2а
<http://umanska.jimdo.com>
e-mail: umanrcb@yandex.ua